

Серед пріоритетних сфер діяльності індустріальних парків, які можуть претендувати на пільговий режим оподаткування, визначена серед науково-дослідної діяльності, діяльності у сфері інформації і телекомунікацій також і переробна промисловість. Однак, за даного підходу, істотні податково-митні переваги можуть отримати переробні підприємства у межах індустріального парку, в той час, як інші суб'єкти господарювання, які здійснюють аналогічну діяльність поза межами індустріального парку у надто широкому спектрі національної переробної галузі, будуть позбавлені даних привілеїв. Такий механізм створює штучні преференції та створює додаткові механізми недобросовісної конкуренції у ключовій галузі країни.

Серед критеріїв податково-митного стимулювання не визначені ключові позиції, що реально сприяють інноваційному розвитку регіонів, підвищують їх конкурентні позиції та долучаються до створення нових імпульсів економічного зростання на пріоритетних територіях інвестування. Зокрема, інституційно не запроваджуються мінімальні порогові значення щодо обсягу інвестицій та створення визначеної кількості робочих місць; не прописується чіткий механізм щодо пільгового режиму оподаткування у відповідності до рівня соціально-економічного розвитку території інвестування та пов'язаною із цим доцільністю запровадження знижених ставок оподаткування; відсутні вимоги щодо мінімального обсягу експортно орієнтованої продукції у загальному об'ємі виробленої продукції в межах індустріального парку, що реально стимулює до підвищення конкурентоздатності та інноваційності вітчизняного виробництва.

Отже, використання потенціалу розвитку індустріальних парків, як перспективної просторової форми організації ділової активної, що сприяє зростанню фінансово-економічної самодостатності територіальних громад, вимагає здійснення ряду законодавчих та інституційних кроків щодо: налагодження механізму державно-приватного партнерства та залучення зовнішніх інвестиційних ресурсів для розбудови індустріальних парків; чіткого визначення критеріїв пріоритетності інвестування територій у відповідності до рівня їх соціально-економічного розвитку; розвитку системи фахового навчання та вдосконалення професійних навичок працівників органів місцевого самоврядування у сфері управління інвестиційною діяльністю для їх активнішого включення у процеси отримання донорського фінансування; ширшого запровадження неподаткових стимулів розвитку індустріальних парків; законодавчого врегулювання земельних питань, пов'язаних із виділенням земель державної чи комунальної власності для індустріального парку, зміни цільового призначення; розробки комплексу організаційно-економічних заходів міжмуніципального діалогу щодо використання потенціалу індустріальних парків як інструменту збалансованого розвитку громад та раціонального використання локальних економічних ресурсів.

Мельникова М.В., д.е.н., доцент, пр.н.с.
Інститут економіко-правових досліджень
НАН України, м Київ, Україна

ЩОДО УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ В ПРОЕКТАХ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ МІСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЙ

Задекларована Афінською хартією у 1933 р. необхідність забезпечення міському жителю сприятливого середовища, яке дозволяє жити, працювати, відпочивати та пересуватися, до теперішнього часу визначає цілі і завдання політики в сфері просторового розвитку високо урбанізованих територій (великих міст, агломерацій та мегаполісів).

Управління просторовим розвитком при цьому передбачає використання відповідних підходів до планування та забудови території. Зазначені підходи спрямовані на зниження складності транспортних зв'язків, підвищення надійності інженерних комунікацій, створення комфортного середовища проживання та недопустимості розміщення екологічно шкідливих виробництв на території житлових районів міст. Великими містами України зазначені завдання вирішуються у рамках стратегій та програм, які розробляються та реалізуються органами міського управління - міськими радами.

Що стосується міських агломерацій України, то вирішення завдань просторового розвитку (зокрема, зниження складності транспортних зв'язків та підвищення надійності інженерних комунікацій) потребує спеціальних підходів. Це пов'язано з тим, що українські міські агломерації не мають правового статусу, а управління їх розвитком здійснюється за рахунок поєднання зусиль (економічної взаємодії) територіальних громад, які входять до агломерації. Економічна взаємодія між територіальними громадами у відповідності до законодавства України може здійснюватися у формі співробітництва та партнерства. Для співробітництва між територіальними громадами у рамках агломерації можливо створення консультативного органу або асоціації, підписання угоди про постійну співпрацю у відповідній сфері, формування спільних підприємств з передачею їм частини власних повноважень, а також на підставі розробки та реалізації спільних проектів, включаючи проекти просторового розвитку.

Досвід розвитку столичної – Київської, та чотирьох надвеликих міських агломерацій України – Дніпропетровської, Донецько-Макіївської, Одеської, Харківської, свідчить про те, що найбільш поширеними проектами просторового розвитку є проекти створення та модернізації транспортної та комунальної інфраструктури. Це обумовлено по-перше, можливістю отримання так званих «інфраструктурних ефектів» у рамках міських агломерацій, а з іншого - достатньо високою ресурсоемністю проектів розвитку інфраструктури, що потребує поєднання зусиль територіальних громад, які знаходяться на території агломерації, та залучення приватних інвесторів. Слід також підкреслити, що висока концентрація ресурсів на території агломерації дозволяє скористатися ефектом масштабу, а встановлення економічної взаємодії між територіальними громадами сприяє можливості залучати, консолідувати та маневрувати ресурсами, які належать окремим територіальним громадам, і в такий спосіб мінімізувати витрати і отримувати відповідний ефект.

Успішна реалізація зазначених проектів створення та модернізації транспортної та комунальної інфраструктури у рамках міської агломерації достатньо серйозно залежить від управління ресурсами, яке повинно забезпечити безперервність реалізації проекту, мінімізацію витрат на залучення ресурсів та максимально ефективно їх використання.

Звичайно управління ресурсами як головна підсистема управління проектом передбачає планування, закупівлі, постачання, розподіл, облік і контроль трудових, матеріально-технічних та фінансових ресурсів. А використання концепції логістики в управлінні проектами дозволяє забезпечити управління матеріальними потоками на основі інформаційних потоків шляхом використання відповідних інструментів прийняття рішень щодо руху ресурсів і контролю матеріальних потоків; прогнозування обсягів поставок, перевезень і складування; узгодження розбіжностей між потребами та можливостями закупівлі та поставок; збалансованого розподілу ресурсів між процесами.

Однак слід враховувати, що реалізація проектів в рамках міських агломерацій заснована на поєднанні зусиль (економічної взаємодії) окремих територіальних громад, ускладнює використання типових підходів проектного аналізу до управління ресурсами та потребує формування відповідного інформаційного та організаційного забезпечення.

Інформаційне забезпечення спрямоване на підтримку узгодженості інформації про наявність та можливості використання ресурсів та включає використання єдиного підходу до створення інформаційних систем управління ресурсами територіальних громад, які складають міську агломерацію.

Зазначений підхід передбачає використання уніфікованого за структурою інформаційного масиву про стан ресурсів, формування якого здійснюється у рамках інформаційної системи управління ресурсами. Ця система будується за дотриманням таких принципів: визначення сутнісних характеристик ресурсів та їх класифікації у відповідності до завдань структуризації в рамках правового поля, множинності варіантів використання ресурсів, достатності ресурсів, оптимізації структури ресурсів, поєднання системного і ситуаційного підходів при управлінні залученням та використанням ресурсів,

Інформаційна система управління ресурсами забезпечує збір, обробку, зберігання та оперативне отримання інформації, що характеризує поточний стан ресурсів, які належать та використовуються територіальною громадою, що входить до міської агломерації. Інформаційний масив про ресурси систематизується за п'ятьма основними блоками: географічним, статистичним, логістичним, економічним та аналітичним, що дозволяє отримувати та використовувати інформацію про наявність і можливість залучення та використання ресурсів в процесі розробки та реалізації проектів просторового розвитку міських агломерацій.

Організаційне забезпечення спрямовано на підтримку скоординованості дій учасників реалізації проектів щодо залучення та використання ресурсів і передбачає:

- формування адекватної організаційної структури, яка забезпечує процес прийняття рішень на всіх рівнях ієрархії та підтримує порядок інформаційного обміну. Для ефективної роботи структури доцільно забезпечення балансу прав щодо ухвалення рішень з відповідальністю за їх виконання, що дозволить запобігти конфліктам, які виникають у зв'язку з не контрольованістю процесів та недостатністю повноважень;

- організацію діяльності, яка спрямована на встановлення правил формальної взаємодії між учасниками проекту, розподіл завдань між виконавцями проекту, їх повноважень та відповідальності, визначення можливостей маневрування ресурсами;

- організацію господарювання на засадах ресурсо-комунікаційного підходу, який поєднує виробничу та господарську складові у процесі реалізації проекту та заснований на використанні координаційного блоку. Виробнича складова включає управління матеріальними, трудовими та фінансовими ресурсами, а господарська складова спрямована на формування умов організації процесу реалізації проекту на основі встановлення комунікаційних зв'язків та відносин між учасниками. Координаційний блок забезпечує маневрування та розподіл ресурсів між учасниками з урахуванням їх інтересів, що сприяє досягненню мети, виконанню завдань та самозбереженню проекту як цілісної організаційно-економічної системи.

Отже, запропоновані підходи до забезпечення узгодженості інформації про наявність ресурсів території і скоординованості дій щодо їх залучення та використання учасниками реалізації проектів створення та модернізації транспортної і комунальної інфраструктури сприятимуть вирішенню завдань просторового розвитку у рамках міських агломерацій.